

W moim projekcie chcę przyjrzeć się różnym sposobom, na jakie współczesna krytyka literacka próbuje dziś przemyśleć ideę autonomii literatury (tj. autonomii dzieła literackiego, języka literackiego, albo samego procesu produkcji literackiej). Na potrzeby badania przyjmuję postawę metakrytyczną: przedmiotem mojego zainteresowania jest nie tyle sama literatura, co sposób uprawiania krytyki; śledzę i analizuję różne historyczne przesunięcia i współczesne debaty, by móc systematycznie i metodycznie zrekonstruować najważniejsze punkty zgody i punkty sporne.

Mój projekt ma dwa zasadnicze punkty wyjścia. Z jednej strony, jestem szczególnie zainteresowany historią najnowszej polskiej krytyki literackiej (od roku 1989), szczególnie jej debatami i ważnymi polemikami; staram się pokazać sposoby, na jakie krytycy starali się uzgodnić własne przekonania co do autonomii z nową, rynkową rzeczywistością. Z drugiej strony, chcę przybliżyć polskiemu czytelnikowi szczególnie sposób myślenia o autonomii, który kojarzony może być z grupą akademików i krytyków związanych z czasopiśmem akademickim *nonsite*. Źródła autonomii upatruje się tutaj w znaczeniu, rozumianym jako coś tożsamego z intencją autora. Sama intencja jest jednak rozumiana w sposób szczególny: jako *immanentna* wobec dzieła literatury bądź sztuki) raczej niż wobec niego *zewnętrzna*. Takie podejście do kwestii znaczenia i intencji zakorzenione jest w różnych interesujących tradycjach filozoficznych, które pozostają dziś zasadniczo nieznanymi w Polsce (przynajmniej w polu literaturoznawstwa). Co więcej, podejście owo pozwala dostrzec znaczenie jako tę część dzieła, która opiera się redukcji literatury do jej statusu jako towaru: autonomia staje się tu przede wszystkim autonomią od rynku (bądź samej formy towarowej).

Takie podkreślenie napięcia między znaczeniem i rynkiem wydaje się szczególnie obiecujące w kontekście współczesnej polskiej krytyki literackiej, która nadal często pomija problemy zagrożenia, jakie dla dzieła stwarza sama forma towarowa. Dlatego w ramach mojego projektu staram się połączyć wybrane aspekty dwóch tradycji - polskiej i amerykańskiej - i ukuć nową koncepcję autonomii: taką, która pozwoli zrozumieć lepiej relację między znaczeniem i rynkiem, a jednocześnie uwzględnić będzie specyfikę polskiego doświadczenia historycznego, włączając w to wpływ, jaki na naszą literaturę i jej krytykę miało przejście od socjalizmu do kapitalizmu.